

A humor és élcz.

Vajjon költő-e a humorista? Sokan nem tudják meghatározni.

Kétség kívül az. Különböben korunk legnagyobb költője egyikét, Lord Byron is kétség alá kellene vonnunk. Pedig ki Reppo és Don Juanját olvassa, kénytelen elismerni.

Csak meg kell a humort különböztetnünk az élctől, s azonnal tisztába leszünk.

A nedély és élcz között nagy a különbség. A humor drágagyöngy, az élcz csehtüveg. A humor mély, mint szűz szerelme: az élcz nyílt mint az örömeleány.

A humor villám, mely gyújt: az élcz lidérc, mi legtöbbször posványokan tanyáz.

Az élcz öleb csaholás, mi mulattat: a humor szelindek, mély hangjával megdöbönt.

Az élcz nem művészet; az élczes ember nem művész.

Az élczes és humorista közt az a különbség, mi egy falusi muzsikusként és Paganini közt lehet.

A humorista egy búskedélyű: az élczes vig, ki a bűt nem ismeri.

A humorista magasan szárnyol, tömegeket fog be képzete: az élczes köztünk mozog, egyeseket sujt.

A humorista sokat hasonlít a régi kor bohóczaiohoz, kik tréfaszin alatt a legnagyobb igazságokat mondhaták: az élczes egy circusi pajadzó.

A humorista egy szenvedő kebel a közjö felett: az élczes többire jellemtelen, ki ölleiteit elnyomei nem tudja. Már pedig jellem nélkül nagy költő senki se lett.

Durch nichts bezeichnen die Menschen mehr ihren character, als durch das, was sie lächerlich finden. Még Göthe megjegyzezte.

A humorista a kegyeletet tiszteletben tartja mert elvei vannak: az élczes mindent leélczel, mert elvei nincsenek.

Mikép a csehüveg a drága gyöngynek, az örömeleányok a nőnemek: úgy rontják az élczesek a humoristák becslését.

Az élcz sokaknál sárgaság. Innen sok élczes ember humoristává lesz; de rajta csak doctor — kritikus pedig nem segíthet.

Az ép humor azonban nem betegség; hanem egy neme a messzelátó magnetizmusnak.

A jó humorista valóóság Pantheista, mindenben látja istenét, mi keblét melegíti.

A jó humorista, mint a méh a körébe esett tárgyat viaszszal vonja be, hogy szagját ne érezzük.

A jó humorista az élczet csak mint ébresztő burnotot használja.

A humor a szív szabadelműségéből ered, ezért jellemet föltételez. A humor egyik polusa az élcz, a más az érzékenység; s mikép az élczen át könnyen gonyossá, úgy a finom érzésen át könnyen érzélgővé fajulhat.

Honnan úgy találjuk: mikép legtöbb humoristának vagy mély- vagy éppen könnyelmű. Minden esetre saját szemüvegök van.

Legjobb humoristáink közül: Aesop idom-talan por, Horácz vagyontalan kegyencz, Lord Byron honkerülő; Börne és Heine zsidó: mind meg annyi ok, mely az épet sujtolja. K.

A tagosítás érdekében.

(Vége.)

Mint hogy városunk határin, nem mind egyenlő neműek természeti tulajdonokra nézve a szántóföldek és kaszálók, hanem a hely fekvése a művelés módja szerint egész különböző: van jó, középszerű, gyenge: fő feladata ezen bizottmányoknak, ép ezen különböző természeti nemeket, tulajdonokat kikeresni; az egész határ minden részét jó, közepes vagy ép gyenge természeteket szerent megbecsülni, és a földeket ezen becslés után osztályozni. Mert azt nem lehet gondolni, hogy a jó földnemnél egy hold (jagerum)-ban ép annyi $\square$ öl legyen, mint a közepes, vagy gyenge földnem-

ben. A jó földnemnél egy holdban kevesebb, a közepesben több, és a gyengeben legtöbb $\square$ öl kell hogy foglaltassék. Nem lehet: hogy 1200 $\square$ ölü jól megművelt föld csak annyit érjen, mint egy 1200 $\square$ öl közepes vagy 1200 $\square$ öl gyenge föld.

Erre nézve mielőtt a földnemek valódi osztályozásához kezdene a bizottmány, meg kell határozni, hogy egy első osztályú földből hány $\square$ öl tegyen egy holdat, mennyivel többet a 2-ik, mennyivel többet a 3-ik nemű (ha fölteszen három osztályú föld nem létezik). A következőleg kell erre nézve eljárni.

Ki száll a becslobizottmány a határ akármely részére, és egy jól művelt földből kiszakasztat mérnök által ép 1000 $\square$ ölet, ép annyi területű a közepesből, és ép 1000 $\square$ ölet a gyenge földneméből; meg határozza: mi lehet az 1000 $\square$ ölü jó földnemnek évi jövedelme, meghatározza a közepes 1000 $\square$ ölü földnemnek évi jövedelmét, és meg az ép annyi területű gyenge földnemének is.

Tegyük fel például, 1000 $\square$ ölü béhoz évenként 9 fót pengőben, a közepes 6 fót, a gyenge 3 fót, akkor erre alapított arány utján: $6:9 = 1000:1500$, és $3:9 = 1000:3000$ kijön, hogy közepes földünk 1500, a gyengeből pedig 3000 négyszög ölnyi térnek van annyi haszna, mint a jó 1000 $\square$ öles holdunknak. Ezek után elkezd a határ egyik részén a földek meg becslését és osztályozását. Sokat kell szem előtt tartani a becslobizottmányoknak, pl. történik hogy egymás mellett fekvő földek ugyan azon minőségűek, de az egyiknek fekvése vizarányos, oldalos, holott a másik föld hegytetőn van. Az elsőnek becsé, beléértéke kevesebb mint a másodiké, mert amaz nem tartja magában a vizet, nem veheti bé a trágyát annyira mint a második. Továbbá a tájék is befolyással van, melyfelé fekszik a föld, észak vagy délre, mert ha egyenlő földneműek is, még is előnyesebb a délre mint északra fekvő, mert azon a termés hamarabb és bizonyosbban elkészül mint ezen.

Mindazon földnemeket, a melyeket osztályozott, körülhalmozza és még körülzövekei is, s a jegyzőkönyvben körülírja a hely fekvését és alakját; így folytatja jó darabig, míg több határrészeket átmenyen; a jegyzőkönyvet hitelesíti, pontosan viszi; ez leend egyedül alapja a mérnök felelősségre vonatásának. A mérnök vagy jelen lehet vagy távol, miután a bizottmányt urban indította.

A becslobizottmány ilyen munkálata után kiszáll a mérnökkel, és minden egyes ember földeit kimutatja, a mérnök kiczövekei és fölméri; fölméri a legcsekélyebb 1 öl szélességű tért is, minden kis utat, terméketlen helyet; ezen földben lehet 1-ső, lehet 2-dik, lehet 3-dik osztályú is, ezeket a bizottmány jegyzőkönyve után mind kimutatja, és így az első földben, az illető tulajdonost beírja vagy bejegyzi a térképen, úgy a hány osztályú föld-nemet bíró földje van; azután megy a szomszéd földre, itt hasonlólag jár el; ha az egész hosszan nyuló földé egy osztályú, akkor csak az egész földjét méri fel, és így folytatja mind addig míg az egész határ föl leend mérve. A mérnök ezek szerint történt fölméréseit pontosan kiszámítja. S ha a egy határrészen van pl. Szálkai urnak, egy földé, a mely két osztályt foglal magában, s ha a 2-dik határrészen három osztályt magában foglaló egy földé, és a 3-dik vagy 4-dik határrészen van más földé, ezeket mind pontosan kiszámítja és Szálkai neve alá a mérnök által vitt telekkönyvben beírja, s így folytatja a szomszéd pl. Szélzszaki úrval is. Ezen kiszámított térfogatokat, a körülmény szerint, akár első, akár második vagy harmadik osztályúvá reducálja. A mérnöki telekkönyvben már minden birtokos java kiszámítva lévén, következik azoknak a határban kiosztása. Hogy a határnak mely részében kezdődjék a kiosztás, azt a közönség határozza meg, tekintve azt, hol vannak természetes jelek; nagy völgyek, utak bal vagy jobb irányban tetszés szerint, úgy azt is a

közönség határozza meg: a helység, ház száma, vagy a birtokok névsora szerint, minden birtokos házzsáma egy csomóba tevődik, egy más csomóban egy annyi pusztá szám a hány a házzsám. (Ha például ez van megállítva) Huzatnak egy számát, arra egy név vagy házzsámát. Pl. Ha Szálkai ur nevére az első szám jön ki, és a Szélzszaki nevére a 20-dik szám, akkor Szálkai az első leend, a ki kikapja illetékét, Szélzszaki ur pedig a 20-dik sorban. Ezen szám és név-huzás mind addig folytatatik míg minden birtokosnak jön ki szám, hogy ő tudhassa hányadik sorban kapja ki illetékét.

A sorshuzás megtörténvén, a mérnök a telekkönyvben megnézi, mennyi hold birtoka van Szálkainak az egész határon öszveszen, és mily osztálybeliek, úgy szinte megnézi a térkép azon részét, a melyen már ki van jelölve a kiosztás megkezdése, milyen földnemek vannak ott: és Szálkai illetékét azon földnemben és épen annyit a mennyi saját illetéke, kiszámítja, azután a második birtokos részét is hasonlólag kiszámítja a térképen, úgy ki a Szélzszaki 20-dik rendbeli illetékét is. Minden egyén illetéke kiszámítván, következik a kiosztás künn a hely színeén. Kimegy az egész birtokosság és a mérnök lánczccsal szelít hosszszát, s szóval a kapandó földrészt egész alakját kiméri és jelöli az illetőknek elkezdve természetesen Szálkai ur részén, sat. így mind addig folytatja a határon mig minden birtokos illetékét kikapta. Önként értetődik, hogy egy tagosításra nem lehet avatlan mérnökkel szerződni, főleg olyannal, kinek gazdasági ismeretei nincsenek, kik Erdély földét és művelés nemét nem ismerik, mert aztán a becslobizottmányt hogy fogja tudni utasítani; főleg érteni kell a nép nyelvét, mert igen sok rendbeli ügyes bajai vannak vele, ön sikeres előhaladása biztosításul.

Városunk közel 20,000 holdat foglal magában, és e nagy határon nem lehet egy fát is látni, a mi igen nagy hiány; mert igás, egész nap üzött, hajtott marháit nincs hova delelőre kihajtsa; nincs egy helye hova zivataros időben marhája buzza magát; egy-egy iszapos mély sárfészek tócska szélire hajtja csordáit itatni, a hol már sokszor megtörtént, hogy marhák veszték bele a mély sár miatt; s ha száraz nyár van, akkor majd szomjan pusztulnak marháink a kiszáradt itató mellett. Ezen lehetne az által segítni, hogy mielőtt részenként megtörténne a földosztás, egy oly völgyet, a hová több birtokosok földéi rugnak, fönnhagynak, körülanszöveljék és fákkal beültetik, egy felügyelőt tartanak, kinek fizetése egy része állhat a fák közé vetett törökbuza, vagy más kapás növény mivelhetéséből, így legalább jól megörízve és ápolva lesznek a fák, és használhatják marháik delelésére. Közhelyek birtok-arány utján osztanak ki, a kinek több birtoka van többet, a kinek kevesebb kevesebb részt áldoz.

Nincs valamire való csekély kezdemény is, a mely áldozatot ne igényelne, annyival inkább egy jókora területű közönség tagosítása. A birtokosabb résznek áldozattal kell járulni a birtoktalanabb részhez, mint történt ez sok helyt, de például Magyarországon Pozsonymegyében, a hol gróf Zichy, azon majorját, mely köistálló, csűr, s szóval sok költségben került gazdasági minden kellékekkel el volt látva, és jól megművelt földdel is, oda adta a kevesebb birtokosoknak, a hol ki is kapták illetékét; ő pedig majorját lerontatta és a legutolsó osztályú föld illetékére vitette; s ő ily áldozatot is tett örömet, mert tudta azt, hogy egy pár év alatt azon utolsó osztályú földből ép első lehet alkotni: miért ne tethető ezt városunk is. Ki lehet pl. 10-20 holdos birtokosok illetékét ép a város közönségében adni, ők úgy is nem építhetnek majort reá, és ezen kevés javait az aludról kezelhetik. Tehet pl. Torda is oly áldozatot, hogy a közhelyekből az igen kevés birtokosok számára ki részt és köztök kiosztja.

A
a m. k
tember
késő.
kezesek
el lehet
érkezze
Mi
jan irtó
kerülni
ha java
hellen r
nem sol
sok fára
sére, s
házi szű
jövedelm
vagy má
helhalás
leend v
lőjéből,
mit so s
arányosa
vaint ba
a tagosi
veget kü
a színti
lassabb
darab k
Mi
történik,
tetett tel
főlválalt
az illetél
Híad
galamb
Áldozat,
eredmény
ha ez me
jol e sze
leend. —
Erdél
Most
igen kedv
dekesnek
valy e sz
vább nyo
A m
lagon van
sok, csak
ténete m
ténete, a
közél ősz
Tava
pótlékokh
tokosait a
czikkeinke
zó három
jük meg:
Alább
tagjai köz
olyan egy
mint a töb
zónsleges c
lyek általa
gálni hiven
lészen hón
és a feleség
zénél lévő
lyeknek m
*) Jancsó
számaib
humores
életirat,
rész kü
egyszer
tanuló h
mintha é
meit, ha
és több
moccná
len is, n

ház száma,
minden bir-
k, egy más
a hány a
olliva) Hu-
vagy ház-
első szám
-dik szám,
kikapja il-
lik sorban.
g folytat-
szám, hogy
ki ille-

mérnök a
ld birtoka
szvesen, és
ézi a tér-
van jelöl-
öldnemek
öldnem-
illetéke,
kos részét
gy ki a
is. Minden
ezik a ki-
az egész
zélit hosz-
gész alak-
elkezdve
gy mind
n birtokos
hogy egy
kel szer-
tati ismer-
s művelés
ecslő bir-
főleg ér-
rend-
teres elő-

oglal ma-
t egy fát
mert igás,
acs hova
ova ziva-
egy-egy
hajtatja
egtörtént,
szamjan
mellett.
gy mielőtt
egy oly
dei rug-
és fákkal
nek fize-
tetett tö-
velhetős-
s ápolva
háik de-
on szlat-
többet, a
zdemény
annyival
gositása.
l járulni
ez sok
ozsöny-
majorját,
költség-
ekkel el-
is, oda
ol ki is
erontalta
e vitét;
ert tudta
és osz-
niert ne
10-20
s közé-
majort
szelhe-
hogy a
ok szá-

A zálogos és executionalis perekre nézve a m. kormány mult évi nyilparancsa által szeptember elsőjét tüzte ki — azután a kiváltás késő. — A másféle pereket pedig, a törvénykezések mostani sebes menete után addig mind el lehet perelni, míg részenkénti kiszámítására érkezhelne a mérnök.

Mi illeti a 4-dik nehézséget: Mindnyájan irtószunk azon sok költségtől, a melyben kerülni reméljük földünk tagosítását, pedig ha javaink mostani kezelését tekintjük, lehelten ne jusson eszünkben, hogy vége leend nem sokára minden javainknak. Megteszük a sok fáradságot s a munkát földünk művelésére, s végire még becsületesen adónkat s más házi szükségünket se birjuk fedezni. Ha más jövedelmi forrás nem létezne, pl. marhákkal vagy más egyébbeli üzérlet, majd nem az éhelhalás küzdelmeit éreznék polgáraink; mi leend városunk majdnem minden földművelőjéből, ma is holnap is fogyasztunk és semmit se szerzünk javainkhoz. Nem volna-e cél-arányosabb ha magunkat megerőltetnők és javaink bár ki kevés feladozásával is járulnánk a tagosítás létesítéséhez. Nem kell azon összevetet különben is egyszerre kifizetni, hanem a szerint a mint a munkálat sebesebben vagy lassabban történik. El lehet egy vagy több darab községi helyet is adni, a földmérés előtt.

Mi a fizetést illeti: Birtok-arány szerint történik, a m. kormány által már megkészteltet telekkönyv lehet kulcs, addig is míg a fölvalalt tagosítási mérnök hitelesen tudhatja az illetékeket.

Hiában lessük, mert nem repül a sült galamb szánkban, bár mennyire táljuk is ki. Aldozat, és egyetértés jó polgárok, s legyen eredménye egyetértésünknek közös akarat. S ha ez meglesz, úgy minden akadály meghal e szent cél előtt és városunk tagosítva leend. — Vizi Endre.

Kisérletek

Erdély színészete történetéhez.

(Második közlemény.)

I.

Most, midőn nemzeti színházunk egy új, igen kedvezőnek látszó stadium előtt áll: érdekesnek véljük színházunk történetét, mit tavaly e század második tizedéig lehozánk, tovább nyomozni.

A mező, melyen járunk, meglehetősen paragon van hagyva: soraink csak is nyomozások, csak is kísérletek. Pedig színházunk története mint nemzetiségünk tüzpontjának története, a nemzet közörömével, fájdalommal oly közel összeköttetésben áll.

Tavalyi közleményeinkhez már is feles pötlékekhez jutánk, s hogy az ily adatok birtokosait annál inkább közlésre birjuk: jelen cikkeinket a mult közleményünkre vonatkozó három eredeti oklevél közlésével kezdjük meg:

Alább irt, a magyar játszó társaság több tagjai között, Jancsó Pál úrammal is, mentem olyan egyezésre, hogy ő kegyelme is valamint a több tagok, a maga fajakában, a közönséges contractus és törvények szerint (melyek általa is subscribáltatva vannak) fog szolgálni hiven és serényen: melyért is fizetése lésszen hónapoként harmincz i. e. 30 rforint és a felesége számára *) bizonyos más, már kezénél lévő írásban megigért deputatum. Melyeknek mind addig míg a fennebb irt con-

*) Jancsóknak élete felett a Vasárnapi Újság első számaiban Gyulai P. tisztelt író társunk csinos humoreszket leve közzé. Bár nem szorosan veit életirat, mégis nőtleneséget felállítani, kissé mérész küllői szabadság. Ő nem csak férj, de egyszersmind apa is volt, egy fia atyja, ki mint tanuló hala el. Jellemzésének azon alapítétele, mintha öntudatlan alkotta volna komikai jelleméit, hasonló állítást. Ugy az irant is régóta, és többektől fel vagyunk kérve, hogy utolsó moccnásának gourmandsággal jellemzése ellen is, mint általában ellen tiltakozzunk.

tractus conditioi szerint szolgálatját teljesíti, hiba és fogyatkozás nélkül való kiszolgáltatásokra magamat ezennel obligálok is. Sign. Sibó 25-a maji 1800.

B. Wesselényi Miklós.

Alábbirt ezennel a nemzeti theatrom tagjai közé actornak magamat elkötelezem e következő pontok szerint:

1-ör. Hogy a tulajdonos méltóságos báró hadadi Wesselényi Miklós ur ő nagysága által kiadott theatralis constitutionak minden pontjait hiven és igazán megtartom; abban nevezetesen a döntő tagokról szóló rendelkezéseket sinormértékül vévén, azoknak tökéletes megtartását fogadom.

2-ör. Ha a constitutionak valamely pontja ellen hibáznám; az abban meghatározott büntetést mint hibás lépésem következtét elszenvedem; annak magamat egész engedelmességgel alája vetem.

3-ör. A társaságot minden utazásaiban, (melyek a tulajdonos mlgs báró ur ő usga intézete és rendelkezése által fognak tétetni) követem, fenhagyván elkerülhellen bajaim igazítására, két héti előre jelentendő engedelem kérés mellett, vagy a tisztelt báró ur ő ngától, vagy azon helységbeli biztosaitól ő nnak a nyári hónapok közül valamelyikben egy hónapra való szabadságot.

4-er. Ha valaki általa a theatrom jövedelmét csonkíttatni vagy azt célozlatni észre venném, azt a hibás báró ur ő ngának vagy képviselőjének hírré teszem — melyet ha tudva elhallgatnék (minthogy erről a constitutionba törvény nincsen) a báró ur ő nga által szabandó büntetés alá is adom magamat.

5-ör. A mlgs báró ur ő nga tiszteletét mindenütt magam előtt hordozván, az ő nga által rendelő előljármóknak mindenekben a constitutio szerent engedelmes lések.

6-ör. Ezen theatrom mellett való szolgálatra, a pensio reményeége alatt, mindaddig magamat kötelezem, míg a tisztelt mlgs báró ur ő nga ennek igazgatását méltóztatik folytatni. Fenhagyván, hogy ha ezentel a régibb actorok vagy actrixok közül valamelyiknek fizetése neveltetik, én is fizetésem nevelését megnyerhessem. — Mely szolgálatomért

7-er. A mlgs báró ur ő nga hónapoként nekem 35. azaz harminczöt rforint fizetvén, én is magamot a fenn irt pontoknak szorosan és tökéletesen való megtartására ezennel kötelezem. Kolosvárt. május 1-ső napján 1805-ben.

Gidófalvi Jancsó Pál mp.

B. Wesselényi Miklós mp.

Komjátszegi Szentkirályi Mihály urnak, a nemzeti magyar játékszin használható állapota lett hozatalába, és a theatralis országos biztosság mellett az institutum javára lett hasznos fardozásainak tekintetéből, magának és háza népének számára, minden másokat kirekesztő jussal, a felső emeletben a 10-ik számmal jegyzett loge ezennel állandóul designáltatik, és assecuráltatik mint tulajdona; oly bővebb kifejezéssel, hogy valamint maga, egy familiája is a suspandukat kivéve, minden census fizetés nélkül birja azt. Az országos theatralis biztóságnak Kolosvárt febr. 1. napjan 1821. esztendőben tartott gyűléséből.

Biztosság előlölője

B. Kemény Ignác z,
főispán.

A favágása idejének befolyása annak tartóssága s éghetőségére.

Erdőseltan tanár Grabner kísérletei bebizonyították, hogy a november s december hónapjaiban vágott fa legkevesebb égő erővel bír; a fát éleleiben az égő erő januariusban fejlődik ki, s egész mártiusig alkalmasint egyenlő mértékben marad meg, aprilisban a fák nedve megindulásával az égő erő, s a fa

jósága hanyatlak, de aprilis vége felé, mikor a fák rügyezni kezdnek ismét felelevenedik, egész augustusig mind nevededik, s ekkor a fa legjobb tulajdonsága korát eléri. Septem-berben a fa nevedése megáll, s égő erejéből megint veszt. A mi a fa tartósságát illeti a tapasztalatok szerint hebizonyalt, hogy az augustusban vágott fák legjobbak, ellenben a februariusban vágottak legrosszabbak.

LEVELEZÉS.

Torda sept. 24-én.

Harasztosi pap s N. Enyed köri jegyző, t. Basa Mihály a néhai főpásztor Antal J. felett igen szép gyászbeszédet tartta a mai nap városunkban. A szeretve tisztelt 90 éves tudós s bölcs aggyastyán emlékét méltóan adá át az utókornak.

E megrongált haza pár év alatt egymás után, benne harmadik püspököt veszít. Három derék püspököt, kiknek nevök ugy az egyházi, mint a polgári történelem lapjain ragyogni fog. R. l.

H I R F Ű Z É R.

** F. hó 26-án városunkat egy hős aszszony-halál lepte meg. A Zs. család egyik tagja, miután végrendeletet hagyott, s bizonyos adósságát kiszámítá és címerezte: magát pisztollal homlokba lötte. A szerencsétlen úrnő legközelebről egyetlen fiát, pár év előtt egyellen leányát temette vala el.

** Brassóban az idei téli szinszakat, szinte mint nálunk, holnap oct. 1-én kezdik meg: Friese Károly igazgatása alatt.

** Schodelné, a magyar opera alapítója, halála városunkban, mint a művészön szülővárosában közfajdalmat ébresztett. Nyilvános titok, hogy ő egy vidéki földbirtokos úrnő természetes leánya, ki mint ilyen, Kolosvárt egy hidutcazi vendéglőben született, s ugyan ez utczában nevedekett fel egy nevelőnő gyámanyasága alatt.

** Gróf Mikes Benedek búkszádi és margitgyári üvegyártmányai fő-rakhelyeül Brassót vállasztá, s azzal Cloos Péter ottani kereskedőt bizta meg, kinél az árucikkék határozott gyáriáron kaphatók.

— Gerold Károly, bécsi könyvkereskedő, megholt.

— Jókai Csataképei Londonban angol nyelven jelentek meg.

— Mi roppant áldozatok történtek az újabb időben a közlekedés könnyítésére s ez által a szellemi s anyagi érdekek általánosbá tételére, kitétszik azon óriási összegekből, a miket a különböző államok vasutak építésére fordítottak. Csak Észak-Amerika, Belgium, Franciaország, Anglia, s Austria 1852 végeig 4766 millió pftot adtak ki e célra, a melyből egyedül Austriára 1842-től 1853-ig 203 millió forint esik.

— A „Magyar nép könyve“ című jeles füzetek negyedikét az teszi még érdekesebbé, hogy dolgozatokat hoz koszorus Vörösmartynk s a kedvestollu b. Eötvöstitől.

— A m. kormány, mint a mult évben ugy az idén is figyelemmel kíséri a gabonakereskedést és a gabonárák változásait, s tanácskozásokat tartott a felett: vajjon várható-e az idén a gabonárák növekedése, s minő segélyeszközök lennének alkalmazandók bekövetkezése esetén.

— „Magyar és Erdélyország képekben“ című nagy gondal készült munkából a IV. kötet közelebről megjelent.

— Statisztikai kimutatások szerint Bécs városa ez év kezdetén 9425 házat számlált, a melyben 431,000 személy lakott, a kik 98,000 családot lépeztek.

— Párisban közelebről akkora tököt adtak el, a mely 400 fontot nyomott s átmérője szinte 10 láb volt. 62 frankon kelt el.

— A budai hegyek közt ásás közben 30 darab földből készült hamvvederre akadtak, a melyeket a nemz. muzeum részéről kiküldött bizottságnak római eredetűeknek ismert el, még Kr. születése előtti korból.

— Vahot Imre naptára igen kelendő lesz. Legalább a már eddigi 3000 előfizető azt bizonyítja.

— A tervileg kidolgozott törvények közt van egy olyan is, mely a mintarajzok és gyárjegyek oltalmáról szól.

— Obornyik „Kolonis” című görög-tárgyú drámát irt.

— A dunai fejedelemségeket megszállt cs. kir. hadsereghez szóló magán levelek vitelére Austriából minden különbség nélkül a távolságra 9 pkr. jár minden lat után.

— A bécsi keresk. kamara indítványt tön a m. kereskedelmi ministeriumnál a pénz és mértékek egy labra állítása iránt az egész birodalomban, a melyre azon felteletet nyerte, hogy a m. kormány törekszik ugyan e cél elérésére, de a feladat teljes megoldását nehézségei miatt a jövőnek kell hogy átengedje.

— Az új keresk. és ipartörvény kihirdetése nem sokára megtörténik, a mint a m. keresk. ministerium egy nyilatkozatából láthatni, melyet egy keresk. kamarának tett.

— A bélyegpapír helyébe lépő bélyegjegyek hasonlóak lesznek a levéljegyekhez, s már készült is az államnyomdában. Hírlik, hogy jövő hóban már használatba fogják tenni.

— Az austriai birodalomban van összesen 19 siktetnémák-intézete, a melyben 1851-ben

643 növendék nyert oktatást. E számot igen csekélynek mondhatni azon csaknem 30,000 siktetnémához képest, a kik a birodalom 38 millió népességére esnek, s a kiknek legalább negyed része képes arra, hogy tanítsák.

— A ki nem sorsolható (magyar) pénzjegyek összege f. évi aug. végével 7,212,579 forintot tett.

— A Tisza és mellék folyói szabályozása körül megmentett földterület ez év májustól júliusig terjedő negyedében 100,507 négyszög ölet tesz; a mi oly meglepő eredmény, a minőt ezelőtt csak egész év munkálata mutathatott fel.

Agio. Bécs sept. 23-án: arany 23 $\frac{1}{2}$; ezüst 18 $\frac{3}{4}$.

HIRDETÉSEK.

(484)

Ezen most jelent meg

alólikt könyvkereskedésében kapható

ily című munka:

„AZ ÁRVA ÜGYEK

s azok gyakorlati kezelésének módja”

A magas kormány-rendeletek s legújabb törvényekre alapítva

KÖZHASZNÁLATRA

Irtá

SZOBOVITS FERDINAND

(tollnok a cs. k. szolgabírói hivatalnál Nagy-Kanizsán, Zalamegyében Magyarországon.)

Ezen munkát ajánlja a szerző az árvák hű pártolójának s azok ügyei lelkes előmozdítóinak.

Két kötet. 30. iv, nagy 8-adrét. Borítékba fűzve mind a két kötetnek ára 3 ft. 30 kr. pengőben.

E korszerű munkának közhasznúságára vonatkozólag annál is inkább véltjük szükségesnek alább világosan e mű alkatrészeit előadni, s e munkára a t. cz. közönségnek figyelmét felhívni, mivel meg vagyunk győződve, hogy e munkának **II-ik kötete a gyakorlati rész** oly mintázatokat s táblázatokat tartalmaz: melyek nem csupán az árva-ügyek kezelésénél, hanem egyáltalán az életben minden rendűeknek igen hasznosak lehetnek, ugyan is:

A t. cz. közönséggel megismertetés tekintetéből kivonatolag előadatik, hogy e mű két kötetből áll, s ennek alkatrészeit teszik: I. kötet. **Bevezetés, Elméleti rész;** — II. kötet. **Gyakorlati rész, és Függelék.**

1-szor. **Bevezetés.** Ez az árva ügykezelése módjának régebbi időktől számítva historiai előadását hozza le a jelen ideig, — a honnét némely időszakoknál a szerző megállapodik, bírálja az árva-ügyek mindenkori kezelése módjának milyenségét — az árvaság számandó jelentőségét, azok ügyei cél-szerű intézésének nagy- s nemességét megismerésére, ugyan is véleményét mondja el az iránt: vajjon a legújabb törvények s legfelsőbb rendeletek által minő irány adott az árva-ügy kezelésének, minő hatályosak lesznek azok következményei, ha a gyakorlatban szorgalom egyformaság és cél-szerűség alkalmazzatik.

2-szor. **Elméleti rész.** E szakasz legelőször is az új törvények által megállapított különböző gyámi hivatalokat, azok személyes minőségét, jutalmait, gyámi bizottságok és bíróságok viszonyait s kötelezettségeit; az árvák személye s vagyonukkal bánásmódját általánosan határozza meg, s némely e tárgyra vonatkozó elveket fejtet. Ezután kiterjedve részletezésekre, az ügykezelési rendet mondja el legfőbb tekintettel a magas kormány rendeleteire: minél fogva a dolgot előlrol kezdve utasító oktatással népszerű nyelven adja elő, mit kell tenni a hagyatéki vagyonfelvételnél, s kinek van legelső s legközelebb befolyása ha árva keletkezik, melyre árva keletkezésénél szerző a munkát folyamánk szálát felveszi s azt az árva-ügy folyamánk minden változásain keresztül vive kimutatja a személyek és kötelezettségek akképi alkalmazását, mely az árva-ügy gyakorlati helyes kezelését képezi egész a törvényes nagykorúságig.

3-szor. **Gyakorlati rész.** A gyakorlati részben az elméleti részhez mért tiszta rendben azon mintázatok adatnak elő, melyeknek segítségével nem csak az eljáró bíró s gyámi hivatalnok, hanem minden egyes örökös is, s minden rendű különböző körülmények közt használhatva könnyen tájékozta magát. Az elméleti vagyis utasító részben a mintázatokra mindnyájára van hivatkozás, mihez képest az **elméleti rész** nem egyéb mint a **gyakorlati rész magyarázata**, s a **gyakorlati rész** nem egyéb mint az **elméleti rész az életben leendő alkalmazása.** A mintázatok általánok: halálösztési jelentések s felvételek, gyámi jelentések, vagyon-felvétel, letét, összeírás, becsú, különemű osztály, egyesség, végrendelet, haszonbéri szerződés, neveltetési s ruházattási egyezmények, adasvevési-, építési-szerződésnyek, felosztási- vagyis átadási okiratok, hirdetések, kötelezettségek, adóslevelek, nyugta, ellennyugta, árva kézi-könyv, gyámi napló, végleges kimuta-

(1-2)

tás, árva számadás és a **gyámi bizottságok** által vezetelti rendelt napló, árva fő- és követelési fő-könyvek, közös pénztári fő-könyv, kimutatás, mérleg, rendes példák, s egyéb olyanokból, melyek a hagyatéki vagyon elintézésénél s az árvák ügyei kezelésénél szükségképp előjöhettek s használhatók. Ezek kidolgozásának alapjául, a magas kormány által kiszabott minták vétettek.

4-szer. **Függelék.** Azon tekintetnél fogva, hogy maga a nép és a kézi-könyvnek minél több hasznát vehesse az eddigi főrészek megoldottak függelékkel, hol is foglaltatnak: a bélyeg adóról ismertetés fokozati táblával, a kamatok kiszámolásának táblájával az utolsó részletig; a váltó pénznek pengőre, s a pengő pénznek váltórai kiszámítása, az évi jövedelem s kiadás összehasonlítása, a számok egyszerű és többszörözött sokszorosítványai és biztos számítás, melyeknek szinte mint a többi példányoknak a közeletheben igen sok hasznai vannak, és olyan példányok foglaltatnak, melyek a népnél is szükséges tudni valók.

Kolozsvárt September hó 18-ik 1854.

Özv. Barrané és Steináll.

(489.)

Dr. SUIN de BOUTEMARD-féle

fűszeres

FOG-PÉP (Zahn-Pasta.)

Mint tudja van a különbözőféle FOGPOROK használása nemcsak nem elégséges a fogakat minden üleptől tökéletesen megtisztítani s azok fényt ismét helyreállítani, hanem ezen porforma szerek folytonosan használva, még részint a foghusra, részint a fogzománcra káros hatással is vannak. **E tények** több évi tapasztalások gyűjtésére és kíméletlőségek re szolgáltak indokul egy **célszerűbb formájú** fogszer felállítását, minek eredménye lett: **Dr. SUIN de BOUTEMARD FÜSZERES FOG-PÉP.**

A **pép-forma** t. i. oly formának bizonyult be, mely a foghust edző hatásánál fogva egyszersmind a legbiztosab s legártatlanabb fogtisztító szer, mely a fogak közt képződő állati és növényi elődtek (Parasiten) elpusztulását eszközi, s mely jótékony befolyást gyakorol az egész szájüregre és annak szagára, minél fogva tehát joggal legjobban szerül ajánlathatik, mely a fogak — **az emberi szépség és egészség oly lényeges részének** — művelésére és fenntartására s szenvedő bajok elhárítására alkalmas.

A dr. SUIN de BOUTEMARD-féle FOG-PÉP tehát, a szépművelés ve-gyészlet mostani állapontja szerint a fogművelésre nézve legnagyob-b nyeresémmel tekintethetik, és kaphatni igaz valódiságában WOLF testvérek gyógyszerházában Kolozsvárt pakétját 40 pkrrejárért.

(486)

Hartman Lipóttól

Nagy-Kanizsán megjeleni, s kapható nálá, valamint minden hiteles könyvkereskedésben, Kolozsvárt Barrá özvegye- és Stein Jánosnál:

GYAKORLATI MÓDSZER

a német nyelvnek gyors, könnyű s alapos megtanulására.

Ahn-Seidenstücker tanmódja szerint, nyelvtani jegyzetekkel, oskolák, magántanítók s öntanulók számára.

II. FOLYAM.

Ára borítékba fűzve: 1 ft pengőben. Az I-ső folyam ára, fűzve: 50 kr. pp.

(2-3)

(485)

Egy növendék keres-

tezik, ki 12 vagy legfeljebb 13 éves, magyar s német nyelvben jártassággal bír. — Bővebben értesülhetni Belmagyarutczában 319 számú fűszerkereskedésben.

(487)

A magas cs. kir. igazságügyi ministerium, folyó 1854-ik évi február 12-ül, 1206. szám alatt költi rendeleténél fogva, engemet erdélyországi ügyvédnek nevezet ki, állandó lakással Kolozsvárt.

Van szerencsém köztudomásúl jelenteni, hogy én jelenleg az ügyvédséget folytatom és szolgálatomat mindenkinél bizodalmason ajánlom. Iródtam van a gróf Rhédei János szent-utcai házában az I-ső emeletben V-ik osztály, 89-ik szám alatti szobákban.

Dr. Rottensteiner Antal, országos ügyvéd.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betűivel.